

Měnové právo I

1. Pojem měnového práva

- ▶ soubor právních předpisů upravujících
 - měnovou jednotku,
 - emisi měny,
 - soustavu platidel,
 - pokladní operace,
 - hotovostní peněžní oběh
 - bezhotovostní platební styk
 - finančního arbitra
 - atd.

Osnova

1. Pojem měnového práva
2. Pojem peněz a měny
3. Kurz měny
4. Prameny měnového práva
5. Soustava zákonných peněz
6. Hotovostní peněžní oběh
7. Působnost České národní banky

2. Pojem peněz a měny

▶ peníze

- zvláštní druh zboží
- funkce
 - obecný denominátor hodnoty
 - všeobecný prostředek směny
 - všeobecného prostředku plateb a převodů kapitálu
 - prostředek uchování hodnoty

▶ měna

- státem stanovený druh peněz
- koruna česká
- zkratka Kč
- sto haléřů
- znaky
 - stanovena právním předpisem
 - funkce jako peníze

3. Kurz měny

- ▶ směnný poměr mezi vlastní měnou a cizími měnami
- ▶ kurz měny
 - přímo $1 \text{ Kč} = 0,04 \text{ EUR}$
 - nepřímo $1 \text{ EUR} = 25 \text{ Kč}$
- ▶ devalvace/depreciace
 - $1 \text{ EUR} = 40 \text{ Kč}$
- ▶ revalvace/apreciace
 - $1 \text{ EUR} = 15 \text{ Kč}$

4. Prameny měnového práva

- ▶ zákony
 - zákon č. 6/1993 Sb.
 - zákon č. 136/2011 Sb.
 - zákon č. 254/2004 Sb.
 - zákon č. 284/2009 Sb.
 - zákon č. 229/2002 Sb.
- ▶ vyhlášky
 - vyhláška č. 274/2011 Sb.
 - vyhláška č. 169/2011 Sb.
 - vyhláška č. 140/2011 Sb.
 - vyhláška č. 141/2011 Sb.
 - vyhláška č. 142/2011 Sb.
- ▶ právní předpisy Evropské unie
 - nařízení č. 924/2009
 - nařízení č. 1781/2006

5. Soustava zákonných peněz

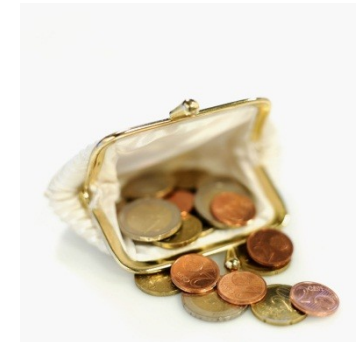
▶ bankovky

- 50 (zrušena), 100, 200, 500, 1000, 2000, 5000 Kč

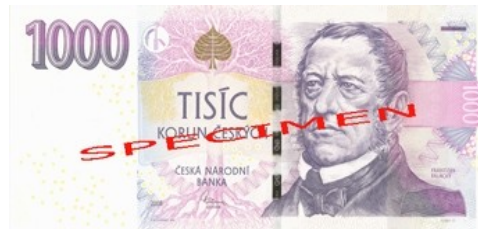

▶ mince

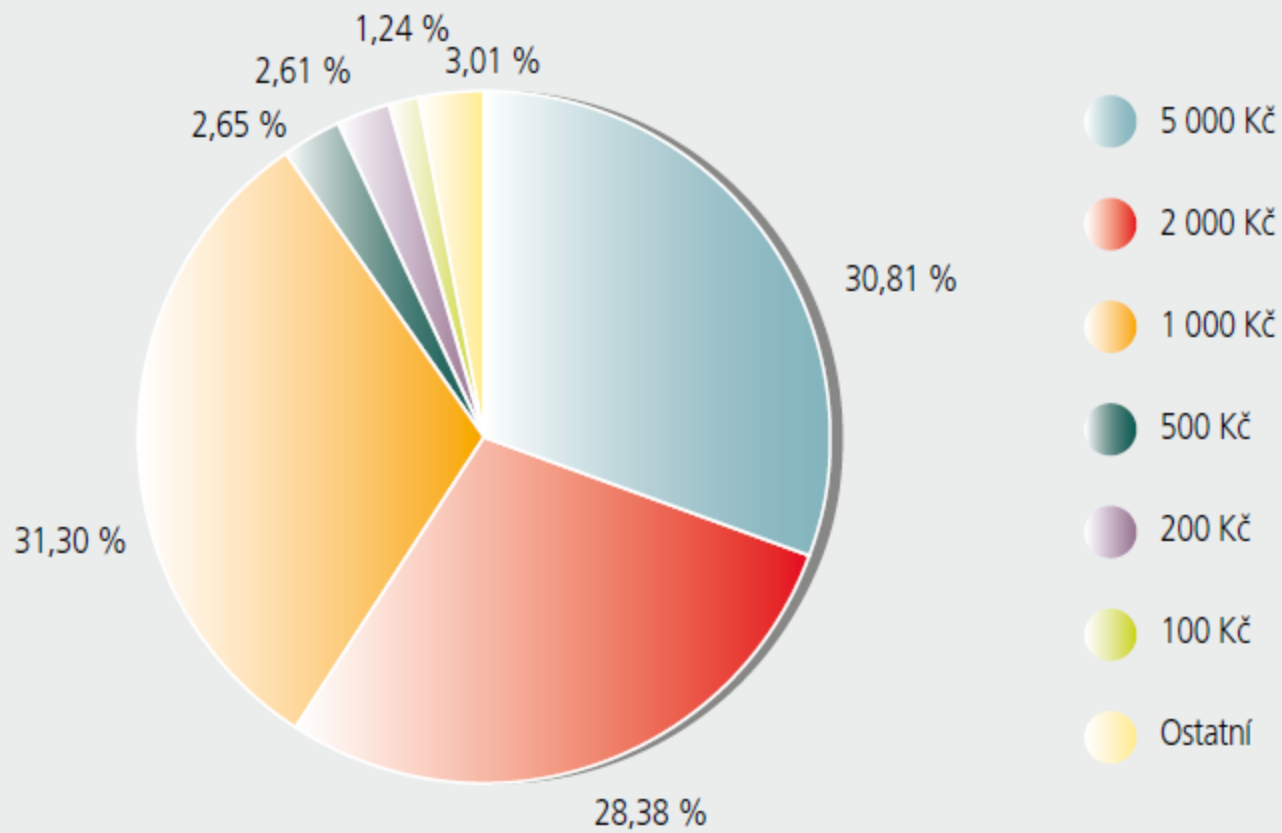
- oběžné – 1, 2, 5, 10, 20, 50 Kč
- pamětní – stříbrné a zlaté

Bankovky

Struktura oběživa v Kč

Ochranné prvky

1.	Lokální stupňovitý vodoznak	6.	Opticky proměnlivá barva
2.	Ochranný okénkový proužek s mikrotextem "1000 Kč,,	7.	Iridiscentní pruh
3.	Ochranná vlákna	8.	Mikrotext
4.	Soutisková značka v podobě písmen "ČR,,		
5.	Skrytý obrazec "1000,,		

Ochranné prvky

1. Lokální stupňovitý vodoznak
2. Ochranný okénkový proužek s mikrotextem "1000 Kč,,
3. Ochranná vlákna
4. Soutisková značka v podobě písmen "ČR,,
5. Skrytý obrazec "1000,,
6. Opticky proměnlivá barva
7. Iridiscentní pruh
8. Mikrotext

Oběžné mince

Pamětní mince

stříbrné:
150. výročí
založení Sokola

zlaté:
Renesanční most
ve Stříbře

10 h

20 h

- ▶ vyhlášky č. 107/1993 Sb. a 108/1993 Sb.
- ▶ vyhláška č. 79/2003 Sb.
- ▶ 31. 10. 2003
- ▶ do 31. 10. 2004
- ▶ do 31. 10. 2009

6. Hotovostní peněžní oběh

- I. Základní pojmy
- II. Příjem tuzemských bankovek a mincí
- III. Příjem poškozených bankovek a mincí
- IV. Výměna tuzemských bankovek a mincí
- V. Výměna poškozených bankovek a mincí
- VI. Padělané nebo pozměněné bankovky a mince
- VII. Reprodukce bankovek a mincí
- VIII. Omezení plateb v hotovosti

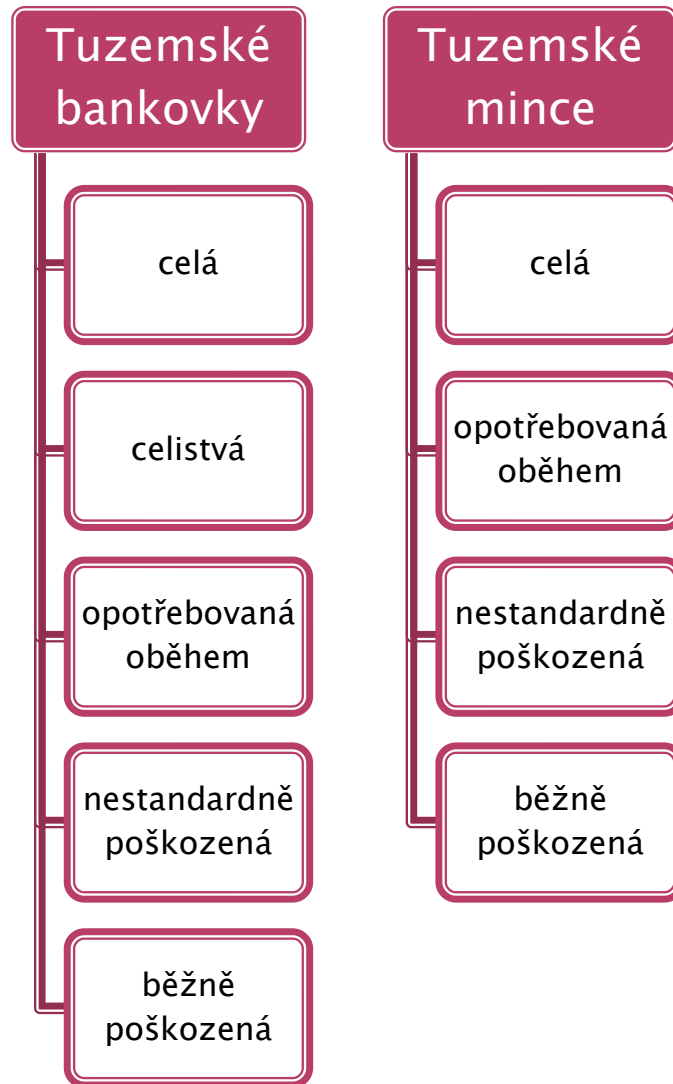
I. Základní pojmy

1 / 2

I. Základní pojmy

2/2

II. Příjem tuzemských bankovek a mincí

- ▶ základní pravidlo
 - povinnost přijímat tuzemské bankovky a mince
- ▶ možnost odmítnout příjem
 - úvěrová instituce neplatné, u nichž uplynula lhůta pro výměnu
 - každý (výjimka Česká národní banka a úvěrová instituce) pamětní mince a neplatné bankovky nebo mince
 - každý (výjimka Česká národní banka a úvěrová instituce) více než 50 tuzemských mincí v jedné platbě

III. Příjem poškozených bankovek a mincí

- ▶ běžně opotřebované
 - Česká národní banka
 - úvěrová instituce
 - právnická osoba a směnárník
 - fyzická osoba

- ▶ nestandardně poškozené
 - Česká národní banka
 - úvěrová instituce
 - ostatní

IV. Výměna tuzemských bankovek a mincí

- ▶ povinnost bezplatné výměny pro Českou národní banku a úvěrovou instituci
 - a) jakékoli bankovky a mince
 - b) opotřebované oběhem a běžně poškozené
 - c) prohlášené za neplatné po dobu stanovenou pro výměnu
 - d) pamětní mince

V. Výměna poškozených tuzemských bankovek a mincí

▶ běžně poškozené

- Česká národní banka a úvěrová instituce
 - celé, nebo
 - bankovky, jejichž celková plocha je větší než 50 %, které jsou celistvé nebo které se skládají nejvýše ze 2 částí, jež nepochybně patří k sobě

▶ nestandardně poškozené

- nevyměňují se

VI. Padělané nebo pozměněné bankovky a mince

- ▶ podezřelé bankovky a mince
 - padělané
 - pozměněné
- ▶ odmítnutí
 - každý
- ▶ odebrání
 - právnická osoba, provozovatel kasina a směnárník

VII. Reprodukce bankovek a mincí

- ▶ hmotné nebo nehmotné reprodukce tuzemských nebo cizozemských bankovek nebo mincí a předměty, které je úpravou napodobují, mohou být zhotoveny nebo prodány pouze při splnění technických kritérií stanovených
 - prováděcím právním předpisem
 - přímo použitelným předpisem Evropské unie o medailích a žetonech podobných euromincím – nařízení Rady (ES) č. 2182/2004

Příklad

„Zhotovit nehmotnou reprodukci nebo nehmotnou napodobeninu tuzemské nebo cizozemské bankovky lze, jestliže má při zachování velikosti bankovky rozlišení nejvýše 72 obrazových bodů na palec (dpi) a je opatřena úhlopříčně ve vrstvě neoddělitelné od zobrazení bankovky nápisem „Specimen“ provedeným neprůhlednou barvou o délce nejméně 75 % delší strany bankovky a výšce nejméně 15 % kratší strany bankovky nebo jiným nápisem shodných rozměrů s obdobným významem.“

VII. Omezení plateb v hotovosti

- ▶ zákon č. 254/2004 Sb.
- ▶ od 1. 7. 2004
- ▶ bezhotovostní platba
- ▶ poskytovatel platby
- ▶ limit 15.000 EUR

7. Působnost České národní banky

- ▶ péče o cenovou stabilitu
- ▶ vydávání bankovek a mincí
- ▶ devizové hospodářství
- ▶ vedení účtů
- ▶ stanovení úrokových sazeb
- ▶ činnosti spojené s cennými papíry
- ▶ dohled v oblasti bankovníctví a finančního trhu

Nález Ústavního soudu 278/2001 Sb.

- ▶ rozhodování o zrušení těchto ustanovení zákona o ČNB (6/1993 Sb.):
 1. §1 odst. 3
 2. § 2 odst. 2 písm. e)
 3. § 2 odst. 1 věta první
 4. § 5 odst. 2 písm. b)
 5. § 6 odst. 3
 6. § 35 písm. a)
 7. § 47 odst. 1 až 4

1. § 1 odst. 3

- ▶ před novelou č. 442/2000 Sb.
 - Česká národní banka působí jako správní úřad v rozsahu stanoveném tímto zákonem a zvláštními zákony.1)
- ▶ po novele č. 442/2000 Sb.
 - České národní bance jsou svěřeny kompetence správního úřadu v rozsahu stanoveném tímto zákonem a zvláštními právními předpisy.1)

2. § 2 odst. 2 písm. e)

- ▶ před novelou č. 442/2000 Sb.
 - provádí další činnosti podle tohoto zákona a podle zvláštních zákonů. 1)
- ▶ po novele č. 442/2000 Sb.
 - provádí další činnosti podle tohoto zákona a podle zvláštních právních předpisů. 1)

3. § 2 odst. 1 věta první

- ▶ před novelou č. 442/2000 Sb.
 - Hlavním cílem České národní banky je zabezpečovat stabilitu české měny.
- ▶ po novele č. 442/2000 Sb.
 - Hlavním cílem České národní banky je zabezpečovat cenovou stabilitu.

4. § 5 odst. 2 písm. b)

- ▶ před novelou č. 442/2000 Sb.
 - Bankovní rada dále zejména
 - b) schvaluje rozpočet České národní banky (§ 47);
- ▶ po novele č. 442/2000 Sb.
 - Bankovní rada dále zejména
 - b) schvaluje rozpočet pro činnosti vykonávané při zabezpečování hlavního cíle České národní banky a sestavuje návrh provozního a investičního rozpočtu,

5. § 47 odst. 1–4

▶ před novelou č. 442/2000 Sb.

(1) Česká národní banka hospodaří podle rozpočtu schváleného bankovní radou.

(2) Česká národní banka ze svých výnosů hradí nezbytné náklady na svoji činnost. Vytvořený zisk používá k doplňování rezervního fondu a dalších fondů vytvářených ze zisku a k ostatnímu použití v rozpočtované výši. Zbývající zisk odvádí do státního rozpočtu.

(3) Roční zprávu o výsledku svého hospodaření Česká národní banka předkládá nejpozději do tří měsíců po skončení kalendářního roku ke schválení příslušnému orgánu Parlamentu. Pokud ji tento orgán neschválí, je Česká národní banka povinna do šesti týdnů předložit zprávu zpřesněnou a doplněnou podle jeho požadavku.

5. § 47 odst. 1–4

- ▶ po novele č. 442/2000 Sb.

(1) Rozpočet, který se týká činností vykonávaných při zabezpečování hlavního cíle České národní banky, schvaluje bankovní rada.

(2) V části provozních a investičních výdajů hospodaří Česká národní banka podle rozpočtu schváleného Poslaneckou sněmovnou. Návrh tohoto rozpočtu sestavuje bankovní rada České národní banky a předkládá jej předsedovi Poslanecké sněmovny nejpozději 3 měsíce před začátkem rozpočtového roku.

(3) Odmítne-li Poslanecká sněmovna návrh rozpočtu České národní banky, je bankovní rada povinna do 6 týdnů předložit návrh doplněný a zpřesněný podle požadavku Poslanecké sněmovny.

(4) Není-li Poslaneckou sněmovnou vysloven souhlas s rozpočtem České národní banky na příslušný rozpočtový rok před prvním dnem rozpočtového roku, řídí se rozpočtové hospodaření v době od prvního dne rozpočtového roku do dne schválení rozpočtu na tento rozpočtový rok objemem příjmů a výdajů rozpočtu České národní banky schváleného pro předchozí rozpočtový rok.

6. § 35 písm. a)

- ▶ před novelou č. 442/2000 Sb.
 - Česká národní banka
 - a) vyhlašuje kurs české měny k cizím měnám;
- ▶ po novele č. 442/2000 Sb.
 - Česká národní banka
 - a) po dohodě s vládou stanovuje inflační cíl a režim kursu české měny k cizím měnám,

7. § 6 odst. 3

- ▶ před novelou č. 442/2000 Sb.
 - nebylo
- ▶ po novele č. 442/2000 Sb.
 - Guvernéra, viceguvernéry a ostatní členy bankovní rady navrhuje vláda.

Nezávislost České národní banky

- ▶ institucionální
- ▶ instrumentální
- ▶ personální a organizační
- ▶ hospodářská či finanční

Nález Ústavního soudu č. 285/2001 Sb.

- ▶ zda je třeba ke jmenování guvernéra a viceguvernéra ČNB kontrasignace

Ústava

- ▶ Čl. 62 písm. k)
 - Prezident republiky jmenuje členy Bankovní rady České národní banky
- ▶ Čl. 63 odst. 2 a 3
 - Prezidentovi republiky přísluší vykonávat i pravomoci, které nejsou výslovně v ústavním zákoně uvedeny, stanoví-li tak zákon.
 - Rozhodnutí prezidenta republiky vydané podle odstavců 1 a 2 vyžaduje ke své platnosti spolupodpis předsedy vlády nebo jím pověřeného člena vlády.

Zákon o České národní bance

- ▶ § 6 odst. 1 a 2
 - Bankovní rada je sedmičlenná. Jejími členy jsou guvernér České národní banky, 2 viceguvernéři České národní banky a další 4 členové bankovní rady České národní banky.
 - Guvernéra, viceguvernéry a ostatní členy jmenuje a odvolává prezident republiky.